

6 Międzynarodowa Warszawska Wystawa Wynalazków, **IWIS 2012**

Szkolenia Urzędu Patentowego RP nt. ochrony własności intelektualnej 16 -18 października 2012 r.

Agnieszka Podrazik

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie. Biblioteka Główna

Strategia prowadzenia badań w światowym stanie techniki

Badanie stanu techniki i jej kierunków rozwojowych spełnia w przedsiębiorstwie wiele ważnych zadań: odgrywa istotną rolę w planowaniu strategicznym przedsiębiorstwa, ułatwia określenie przyszłego kierunku rozwoju produktu, ułatwia prace projektowe konstruktorom poprzez wskazywanie tych rozwiązań technicznych, które podlegają ochronie prawnej, ułatwia prowadzenie ukierunkowanej i spójnej polityki wynalazczo-racjonalizatorskiej w przedsiębiorstwie.¹

Podstawowe pytania, na które powinno odpowiadać **badanie stanu techniki**:

jakie technologie istnieją w danym obszarze techniki?

kto jest aktywnym „graczem” w wybranej technologii?

Wykorzystanie badań stanu techniki:

- efektywne planowanie działalności R&D (unikanie duplikacji prac), wyznaczenie kierunku badań;
- podejmowanie decyzji o wejściu na rynek;
- określenie, które obszary nie są jeszcze dostatecznie „zajęte” przez firmy działające na rynku w określonej branży;

¹ K.Szatkowski, *Przygotowanie produkcji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008

- identyfikacja konkurencji lub potencjalnych partnerów;
- wyszukiwanie stanu techniki przed zgłoszeniem patentowym:
 - identyfikacja najbliższego stanu techniki,
 - ustalenie zakresu ochrony dla rozwiązania zgłaszanego do opatentowania.

Źródłami wiedzy do prowadzenia badań nad kierunkiem rozwoju techniki są:

- literatura patentowa (podstawowe źródło informacji),
- literatura ogólnotechniczna i specjalistyczna (podręczniki i artykuły o tematyce technicznej, normy, prospekty, katalogi itp.),
- materiały własne (opracowania własne, sprawozdania z praktyk zagranicznych, wystaw, targów).

Literatura patentowa:

- Dokumentacja patentowa – dokumenty opublikowane i nieopublikowane zawierające informacje o nowych rozwiązaniach technicznych, zgłoszonych do opatentowania lub opatentowanych, informacje o ochronie praw twórców i właścicieli takich rozwiązań. Należą tu: opisy patentowe, opisy wzorów użytkowych, skróty opisów patentowych, dokumentacja zgłoszeniowa, biuletyny i rejestry patentowe
- Literatura patentowa – to wydawnictwa dotyczące teorii i praktyki prawa patentowego, posługiwania się informacją patentową, badań patentowych, słowniki, poradniki, monografie, artykuły o ochronie własności przemysłowej
- Patentowe bazy danych, dziedzinowe wydawnictwa abstraktowe

Źródła informacji:

- ponad 70 milionów dokumentów patentowych opublikowanych do chwili obecnej (*źródło: WIPO*)
- niemal 2 miliony nowych zgłoszeń patentowych dokonywanych rocznie (*źródło: WIPO*)
- prawie 7 milionów artykułów naukowych opublikowanych na świecie w latach 1995 do 2005 (*źródło : National Science Foundation*)
- ponad 700 tysięcy nowych artykułów naukowych publikowanych na świecie każdego roku (*źródło : National Science Foundation*)

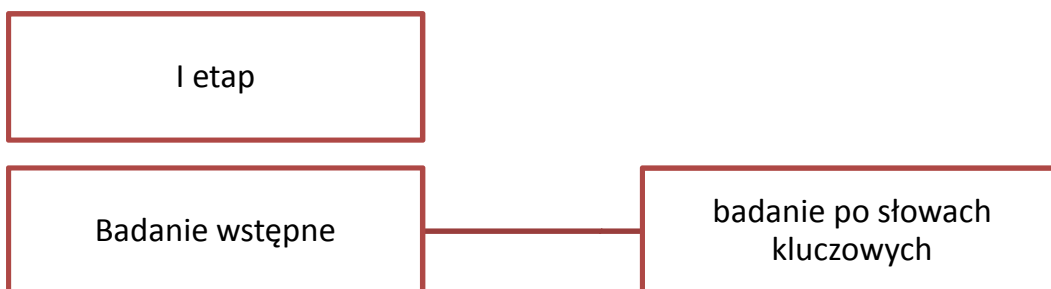
Wartość informacji patentowej:

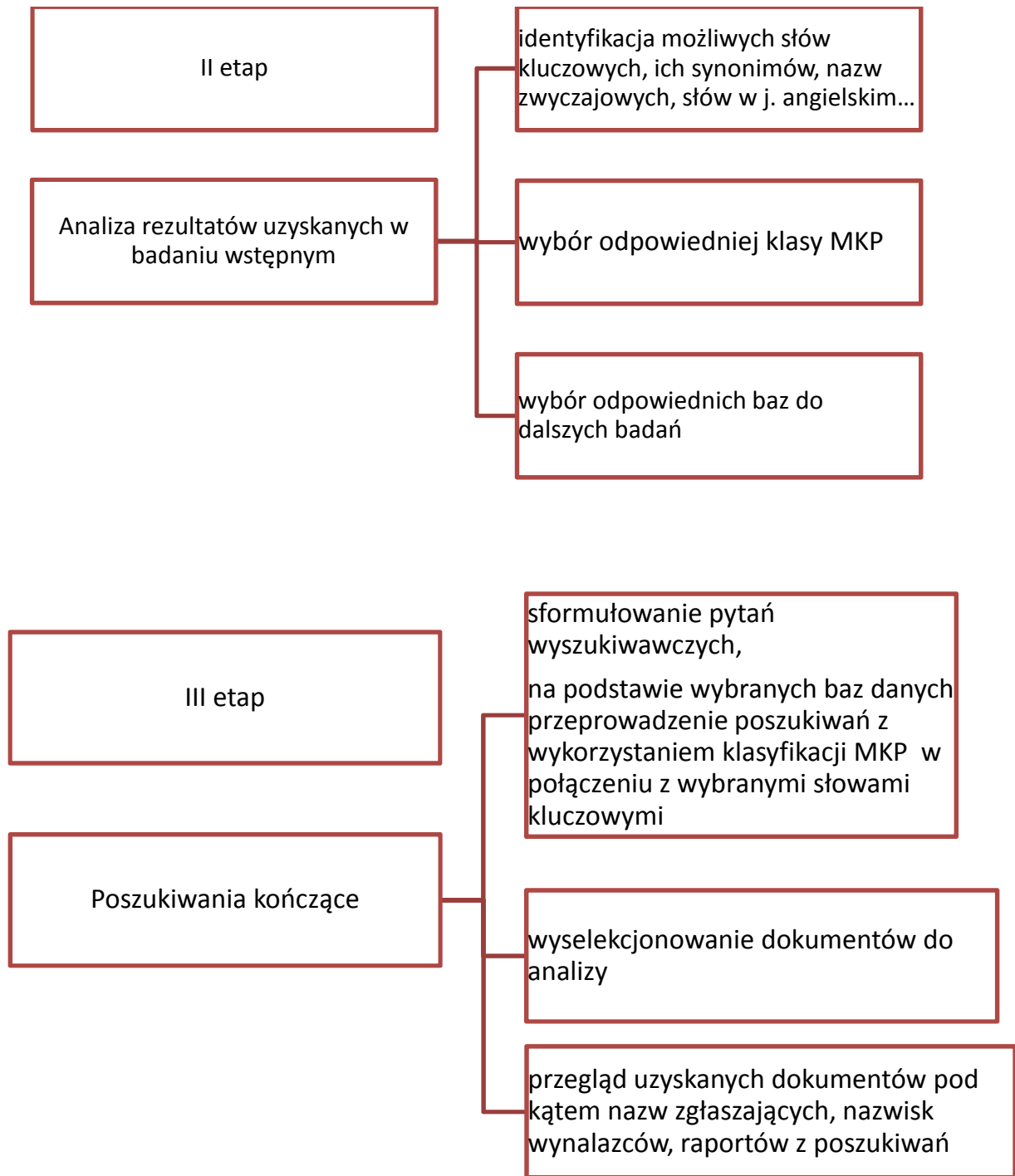
- aż 80% wiedzy technicznej zawarta jest w dokumentacji patentowej (*źródło: European Patent Office*)
- tylko 5-10 % informacji technicznej zawartej w literaturze patentowej jest publikowane gdziekolwiek indziej (*źródło: European Patent Office*)
- informacja patentowa jest szczegółowa, usystematyzowana
- jest publikowana szybko (18 miesięcy od zgłoszenia)
- wskazuje obszary prawnie chronione

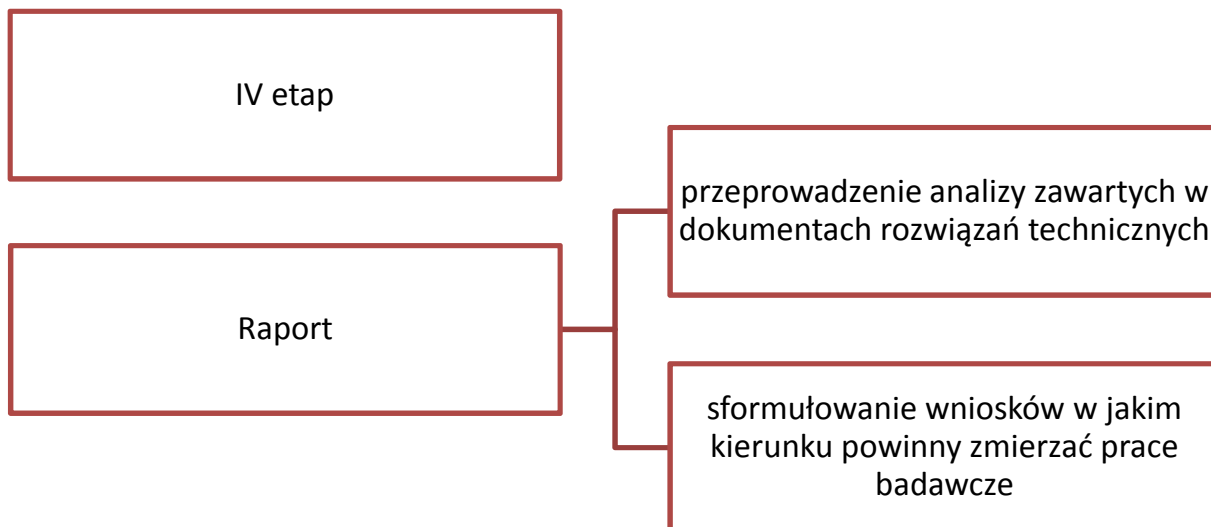
Celem **badania stanu techniki** jest ujawnienie rozwiązań istniejących w określonej dziedzinie techniki, zarówno całościowych jak i fragmentarycznych. **Zakres czasowy** jaki w takim badaniu przyjmujemy zależy od stopnia dynamiki rozwoju danej dziedziny techniki; można przyjąć 5-6 lat dla dziedzin rozwijających się dynamicznie; nieco więcej – dla dziedzin rozwijających się wolniej. Określając **zakres terytorialny** należy brać pod uwagę w pierwszej kolejności kraje przodujące w danych dziedzinach techniki. Badanie stanu techniki powinno poprzedzać wszystkie prace naukowo-badawcze o charakterze technicznym.

Strategia prowadzenia badań stanu techniki

Przystępując do przeprowadzenia badania stanu techniki w patentowych bazach danych zaleca się kolejne etapy postępowania.

Dla celów wyszukiwania informacji patentowej opracowano różne klasyfikacje patentowe.

- **MKP (IPC)** - Międzynarodowa Klasyfikacja Patentowa
- **ECLA** - Klasyfikacja Patentowa Europejskiego Urzędu Patentowego
- **UCLA** - Klasyfikacja Patentowa Amerykańskiego Urzędu Patentowego
- **FI-term** - Klasyfikacja Patentowa Japońskiego Urzędu Patentowego

MKP obejmuje cały zakres wiedzy, w którym możliwe jest dokonywanie wynalazków, jest klasyfikacją rzeczową, opartą na układzie przedmiotowym. Za podstawową zasadę grupowania wynalazków przyjęto systematykę specjalizacji technologicznej, biorąc pod uwagę istotę wynalazku, niezależnie czy dotyczy on urządzenia, sposobu czy materiału. Za wzór posłużyła tu niemiecka klasyfikacja patentowa. W MKP zastosowano podział na 8 działów, z których każdy obejmuje odrębny zakres wiedzy technicznej. Działy oznaczone są literami od A do H. Podstawowym celem stosowania klasyfikacji jest ułatwienie dostępu do informacji technicznej. **MKP** służy do jednolitego klasyfikowania dokumentów patentowych i stanowi efektywny środek do wyszukiwania dokumentów patentowych przez urzędy własności intelektualnej i innych użytkowników, przy badaniu nowości oraz ocenie poziomu wynalazczego zgłoszonych wynalazków

Kompletny symbol klasyfikacyjny stanowi połączenie symboli działu, klasy, podklasy i grupy głównej lub podgrupy np.: **E21B 43/00** lub **43/20** gdzie:

E - dział, **21** - klasa, **B** - podklasa, (**43/00** - grupa główna, **43/20** - podgrupa) – grupa

International Patent Classification dostępna jest w języku angielskim i francuskim na stronie World Intellectual Property Organisation <http://www.wipo.int/classifications/ipc/en/>, natomiast MKP jest dostępna w polskiej wersji językowej w internetowym portalu usługowym (IPU) UPRP <http://ipu.uprp.pl/ipcpub/>.

European Classification System (ECLA) jest rozszerzeniem klasyfikacji MKP, klasyfikacją używaną przez EPO. Zawiera około 135 000 haseł w porównaniu do 77 000 haseł w MKP. Symbole ECLA stosowane są w bazach danych, nie są natomiast zamieszczane na samych dokumentach patentowych.

Bazy patentowe online - bezpłatne

- <http://pubserv.uprp.pl> – dokumentacja polska
- <http://worldwide.espacenet.com> - dokumentacja międzynarodowa
- <http://patentscope.wipo.int/search/en/search.jsf> - dokumentacja PCT i międzynarodowa
- <http://depatisnet.dpma.de/DepatisNet> - dokumentacja niemiecka i międzynarodowa
- <http://patft.uspto.gov> - - dokumentacja amerykańska
- <http://www.google.com/patents> - dokumentacja amerykańska
- <http://www.chinatrado.com/index.php/ptsearch/> - dokumentacja chińska
- <http://eng.kipris.or.kr/> - dokumentacja koreańska
- http://www.ipdl.inpit.go.jp/homepg_e.ipdl - dokumentacja japońska

Bazy komercyjne a bezpłatne.

Bazy komercyjnych dostawców wyposażone są w dodatkowe funkcje, najważniejsze cechy, które należałoby wymienić to:

- Wartość dodana – „value added data”
 - dane bibliograficzne podlegają korekcie
 - rozszerzone tytuły i abstrakty
 - poprawiona klasyfikacja/indeksowanie
- Zaawansowane funkcje wyszukiwawcze i narzędzia do analizy wyników
 - narzędzia do wyszukiwania wzorów chemicznych
 - „mapy” patentowe
 - analiza cytowań

- Zintegrowany dostęp do wielu różnych źródeł literatury patentowej i nie patentowej.

Najbardziej znane i wartościowe płatne bazy patentowe to: TotalPatent firmy LexisNexis, Patbase firmy Minesoft, Orbit firmy Questel, Thomson Innovation firmy Thomson Reuters, Dialog firmy ProQuest, STN oraz CAS firmy STN.

Aktualny i kompletny wykaz patentowych źródeł internetowych tak bezpłatnych jak i komercyjnych zamieszczony jest na stronie internetowej **Patent Information User Group**
<http://www.piug.org/vendors>

Prowadząc wyszukiwania w bazach danych należy pamiętać o stosowaniu odpowiednich **operatorów**. Wśród nich najważniejsze to:

- **operatory logiczne Boole'a**

- Boolean operator AND (część wspólna dwóch lub więcej terminów), umożliwia wyszukiwanie zbioru dokumentów zawierających obydwa terminy
- Boolean operator OR (wyszukiwanie grupy dokumentów zawierających jeden lub więcej wskazanych terminów),
- Boolean operator NOT (wykluczenie jednego lub więcej wskazanych terminów)

- **operatory wildcards:** ? zastępuje 0 lub 1 znak, # zastępuje obowiązkowo 1 znak, * zastępuje nieograniczoną ilość znaków

Prowadząc poszukiwania stanu techniki warto pamiętać o licznych i łatwo dostępnych **źródłach literatury nie patentowej** jak chociażby Google Scholar <http://scholar.google.pl/> czy SCIRUS <http://www.scirus.com>

Sieć ośrodków PATLIB - pomoc w prowadzeniu badań stanu techniki

W Polsce istnieje 27 Ośrodków Informacji Patentowej usytuowanych we wszystkich regionach Polski. Większość ośrodków funkcjonuje w bibliotekach szkół wyższych, niektóre w uczelnianych centrach transferu technologii, 1 w obrębie Parku Technologicznego, 3 w obrębie stowarzyszeń wspierających innowacyjność (WKTiR). W 2005 roku zostało podpisane nowe porozumienie pomiędzy UPRP a wszystkimi ośrodkami. UPRP zobowiązał się do bezpłatnego dostarczania dokumentacji patentowej i innych materiałów (w wersji drukowanej i elektronicznej) Ośrodki ze swej strony zapewniają odpowiednią infrastrukturę i personel niezbędne do świadczenia usług informacyjnych. **Usługi oferowane w ośrodkach informacji patentowej w Polsce to m.in.** pomoc użytkownikom w prowadzeniu wyszukiwań w bazach danych, dostarczanie dokumentacji i literatury patentowej, prowadzenie badań patentowych, pomoc w procesie komercjalizacji patentów.